

Kommunstyrelseförvaltningen

Beslutande instans
Kommunstyrelsen

Yttrande

Remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet angående Livsmedelsberedskap för en ny tid, SOU2024:8

Sammanfattning

Nora kommun har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet om Livsmedelsberedskap för en ny tid, SOU 2024:8. (KS2024:073)

Betänkandet livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8) föreslår att målet för livsmedelsberedskapen ska vara att säkerställa att hela befolkningen över tid har tillgång till nödvändiga livsmedel vid en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning i livsmedelsförsörjningen.

I utredningen finns förslag om att kommunerna får ett lagstadgat ansvar för livsmedelsberedskapen där kommunen ska analysera vilka behov som kan uppstå för befolkningen vid allvarig störning av livsmedelsförsörjning samt planera för en lokal livsmedelsdistribution inom det geografiska områdesansvaret i kommunen. Kommunen ska samverka med andra aktörer om det bedöms nödvändigt.

Nora kommuns synpunkter

Utredningens förslag bidrar till att öka landets försörjningsberedskap vilket ökar förmågan att klara både fredstida ”mindre” kriser samt kriser under höjd eller högsta beredskap. I kommunernas uppdrag ingår redan enligt ansvarsprincipen att den som har ansvar för verksamheten under fredstid även har ansvar för att verksamheten fungerar under en kris.

Genom att arbeta med kontinuitetsplaner och löpande åtgärder för verksamheterna samt prioriteringar för samhällsviktig verksamhet, ökar kommunen förmågan att kunna förstått bedriva verksamheten på ett tillfredsställande sätt även under värsta tänkbara omständigheter. Livsmedelsberedskapen är en naturlig del av åtgärderna i kontinuitetsplanerna.

Förtydliganden och konkretiseringar

I utredningen finns förslag till ny lagstiftning i vilken ytterligare ansvar åläggs kommunerna. Det förslag som presenteras i betänkandet är dock vagt och innebär allt för stort utrymme för tolkning. Kommunernas ansvar bör förtydligas och konkretiseras.

I betänkandet finns inte någon konkret finansieringslösning för hur kommunerna skall kunna efterleva det ansvar som skulle åläggas dem. I det fall kommunerna skall ta över ett ansvar som tidigare varit statliga bör finansieringen tydliggöras.

Detta gäller både att analysera och att bygga den beredskap, utifrån framtagna analyser, som kommunen åläggs att göra. Små kommuner har få personer som arbetar med beredskapsplanering och förberedelser inom området. Statlig finansiering krävs för att kommunen ska kunna bemanna organisationen med personalresurser och för att bygga upp den beredskap som krävs. Full statlig finansiering krävs således för de förslag som föreslås i betänkandet.

Tidsperspektiv

Förslaget pekar inte ut något konkret tidsperspektiv gällande hur lång tid beredskap ska planeras för, utan enbart att livsmedelsförsörjningen skall gälla över tid. Detta bidrar till en otydlighet och risk för att tolkningar och prioriteringar som görs inom kommunen inte gynnar ökad beredskap inom livsmedelsområdet. Tidsperspektivet behöver tydliggöras.

Livsmedelsberedskap för befolkningen

Den kommunala måltidsverksamheten ansvarar för måltider till samhällsviktiga verksamheter inom kommunen. För att kunna leva upp till förslaget i den nya livsmedelsberedskapslagen bör ytterligare beredskapslager (utöver de invånare vi redan idag serverar) lokalt byggas upp. Det föreslagna gemensama målet för livsmedelsberedskapen omfattar hela befolkningen och utformas för att tillgodose befolkningens behov av nödvändiga livsmedel. Nora kommun har ca 10 700 invånare folkbokförda i kommunen samt många sommargäster med fritidshus i kommunen. Under en pågående kris skulle troligen befolkningen öka och därmed också antal personer som skulle kunna vara behov av stöd från kommunen, vilket kommunen behöver planera och bygga beredskap för. Lagerlokal för förvaring av livsmedel samt livsmedel med lång hållbarhet ökar robustheten i systemet men är inget som ryms inom den befintliga måltidsbudgeten idag och bedöms som kostnadsdrivande. Statsbidrag för att upprätthålla lokaler och varor behövs.

Samordning lokal livsmedelsdistribution

Kommunens ansvar för lokal livsmedelsdistribution bör förtydligas ytterligare. Räddningstjänst anges till exempel som en part i att bidra till livsmedelsdistribution. Räddningstjänstens primära uppgift under förhöjd beredskap eller krig blir att arbeta med pågående räddningsinsatser i samhället. Utrymmet för räddningstjänsten att kunna hålla ett lagstadgat ansvar för livsmedelsdistribution torde inte vara rätt prioriterat utifrån ett kompetensperspektiv. Dock är räddningstjänsten, i sitt grunduppdrag, behjälpliga med stöd och insatser för att rädda iv.

Även livsmedelsbutiker med apotek och post utpekade som särskilt viktiga i utredningen. Kommunerna har ingen rådighet över dessa verksamheter då de drivs affärsmässigt och med vinstintresse. Kommunen kan inte ta ansvar för att styra ett vinstdrivande företag och har inte heller ekonomiska resurser för att kunna avkräva dessa specifik lagerhållning eller beredskapsinsatser. Förslaget bör förtydliga näringslivets ansvar för livsmedelsberedskapen och ge förslag till finansieringslösning.

För Nora Kommun enligt uppdrag

Sabina Elisson
Stabschef, Avdelningen Kost, Service och Beredskap

Christina Landoff
Kommundirektör